

Inhoudsopgave

0. Voorwoord
1. 2012 in vogelvlucht
2. Preventie
3. Dopingcontroles
4. Internationale zaken
5. Juridische zaken
6. Wetenschappelijk onderzoek
7. Kennismanagement
8. Mens & organisatie

Bijlagen:

1. Financiële verantwoording
2. Samenstelling Bestuur, Raad van Advies en GDS-commissie
3. Samenstelling Bureaupersoneel
4. Overzicht Dopingcontroleofficials
5. Overzicht wetenschappelijke publicaties en presentaties
6. Afkortingen

Voorwoord

U ziet op uw beeldscherm het zevende Jaarverslag van de stichting Anti-Doping Autoriteit Nederland. Dit is het tweede Jaarverslag dat wij uitsluitend in digitale vorm beschikbaar stellen.

Het jaar 2012 was het jaar waarin de Amerikaanse wielrenner Lance Armstrong werd veroordeeld wegens diverse dopingovertredingen, begaan over een lange periode. Pers en publiek werden de tweede helft van het jaar zodanig in beslag genomen door deze zaak dat er zich een verandering in de houding tegenover het antidopingbeleid aftekende.

De druk vanuit de media op onze organisatie nam dankzij de Armstrong-zaak nog verder toe. Het aantal perscontacten was in de laatste maanden van het jaar dermate groot, dat niet op alle vragen om informatie en commentaar kon worden ingegaan. Desalniettemin leidden de vele mediacontacten tot een zeer groot aantal publicaties en uitzendingen waarin door de Dopingautoriteit verstrekte informatie en ingenomen standpunten werden verwerkt.

Tegen het einde van het jaar werden Kamervragen gesteld over de middelen en bevoegdheden waarover de Dopingautoriteit kan beschikken bij de uitvoering van haar taken, en werd een motie aangenomen die o.a. beoogde om rondom dopingvraagstukken de afstemming tussen de verschillende ministeries te verbeteren. Mede dankzij deze publicitaire en politieke druk verwachten wij dat de Dopingautoriteit in de komende jaren over meer middelen en bevoegdheden zal kunnen gaan beschikken, zodat wij – beter dan nu – in staat zullen zijn om ook zeer complexe zaken tot een goed einde te brengen.

In het verslagjaar 2012 hadden we echter nog te maken met de gevolgen van de bezuinigingen van voorgaande jaren. De dienstverlening werd – overigens vaak met moeite – gecontinueerd op hetzelfde niveau als in 2011. Digitale informatieverstrekking is een steeds grotere rol gaan spelen in onze preventieactiviteiten, terwijl tegelijkertijd aan de dienstverlening aan bonden – o.a. bij het begeleiden van tuchtprocedures – de hoogst mogelijke prioriteit gegeven is.

In nauw overleg met NOC*NSF werd wel de omvang van het controleprogramma verder teruggebracht. Op basis van de beschikbare financiële middelen werd de target bijgesteld van 2.000 naar 1.800 dopingcontroles. Uiteindelijk werden er 1.810 dopingcontroles als onderdeel van het Nationale Programma gerealiseerd.

Dankzij twee door het ministerie van VWS verstrekte meerjarige projectsubsidies heeft de Dopingautoriteit in 2011 wel voortgang kunnen boeken met een promotieonderzoek naar de effectiviteit van het mondiale antidopingbeleid, en met een kennismanagement-project dat steeds grotere hoeveelheden dopinggerelateerde informatie toegankelijk maakt voor het publiek. Over beide projecten zal aan het einde van de looptijd (2014) verslag gedaan worden.

In 2012 raakte de Dopingautoriteit betrokken bij het grootschalige, internationale onderzoek naar het dopinggebruik in de wielrensport in de afgelopen jaren. In nauwe samenwerking met WADA en enkele buitenlandse Nationale Anti-Doping Organisaties (NADOs) werd begonnen met het verzamelen van nieuw bewijsmateriaal, en werd in dat kader al een aantal gesprekken gevoerd met direct betrokkenen. Eind 2012 liet het zich aanzien dat dit onderzoek zich in 2013 steeds verder zal uitbreiden, en dat het zich mogelijk ook niet tot de wielrensport zal beperken. Gezien de complexiteit van het onderzoek zal deze kwestie veel van de Dopingautoriteit blijven vergen.

Ondanks het onverminderd grote spanningsveld tussen de taken waarvoor de organisatie staat en de middelen die daarvoor beschikbaar zijn, menen wij ook in 2012 weer een

belangrijke bijdrage geleverd te hebben aan de strijd tegen doping in de sport. Wij hopen dat u dat na lezing van het Jaarverslag met ons eens bent.

Het bestuur

Hoofdstuk 1   2012 in vogelvlucht

Beleidsontwikkeling

Het jaar 2012 was het laatste jaar dat binnen het Meerjarenbeleidsplan 2009-2012 viel. Hoewel de evaluatie van dit plan in de eerste helft van 2013 zal plaatsvinden, staat wel vast dat het grootste deel van de geformuleerde doelen in de planperiode gerealiseerd is. Voor zover dit niet het geval is, zijn de afwijkingen van het plan gerelateerd aan de bezuinigingen die in de planperiode door de overheid werden doorgevoerd.

In de tweede helft van 2012 werd het nieuwe Meerjarenbeleidsplan voor 2013-2016 geschreven en vastgesteld. Het plan kreeg de titel *Tussen Ambitie en Realiteit* mee, waarmee het spanningsveld tussen het wenselijke en het haalbare tot uitdrukking werd gebracht. Omdat dit plan werd afgerond voordat de Armstrong-zaak in volle omvang naar buiten kwam, zijn de (mogelijke) gevolgen van deze zaak voor de Dopingautoriteit nog niet in dit plan verwerkt.

In het nieuws

In 2012 kwam de Dopingautoriteit weer vele malen in het nieuws, in de meeste gevallen als organisatie die deskundig en objectief commentaar levert op de actualiteit, en die compacte en betrouwbare informatie levert aan journalisten en anderen die zich met de publiciteit rondom dopingzaken bezighouden.

Zeer positief was de publiciteit rondom de Nederlandse Whereabouts app die in februari 2012 gelanceerd werd. Deze innovatie werd gezien als een belangrijk middel om de topsporters die lid zijn van de National Testing Pool (NTP) in staat te stellen op een zo gebruiksvriendelijk mogelijke manier aan hun verplichtingen te voldoen. Ook leuk en informatief was de reeks radio-uitzendingen die het NCRV-programma *Lunch* aan de Dopingautoriteit wijdde.

Nadat het in de eerste maanden van 2012 erop leek dat de onderzoeken naar het dopingverleden van de Amerikaanse wielrenner Lance Armstrong op niets uit zouden lopen, volgde in de tweede helft van 2012 de veroordeling van Armstrong door USADA. Deze zaak genereerde op zichzelf al een ongekende hoeveelheid publiciteit waarin de Dopingautoriteit een rol speelde, maar leidde bovendien tot steeds meer vragen over andere (ook Nederlandse) wielrenners, en de wielersport in het algemeen. Tegen het einde van het jaar tekende zich bovendien al af dat steeds meer journalisten hun aandacht ook op andere sporten gingen richten.

Case management

Het aantal voor tuchtrechtelijke afhandeling overgedragen zaken is ten opzichte van 2011 vrijwel gelijk gebleven. Dankzij de toegenomen kwaliteit van de tuchtrechtspraak – zeker ook bij het Instituut Sportrechtspraak (ISR) – werd het grootste deel van de zaken al in eerste aanleg reglementair correct afgehandeld, zodat het aantal beroepszaken beperkt kon blijven. In 2012 hoefde de Dopingautoriteit in geen enkele geval een uitspraak voor te leggen aan het Court of Arbitration for Sport (CAS) in Lausanne. Wel is de Dopingautoriteit als adviseur betrokken geweest bij een aantal CAS-zaken.

In 2012 werd een opvallend groot aantal zaken door buitenlandse antidopingorganisaties aan ons overgedragen voor de tuchtrechtelijke afhandeling. In dergelijke zaken blijkt de bewijsvoering vaak moeilijk te zijn, omdat de overdragende instantie niet bereid of in staat is om het benodigde bewijs te leveren. Zaken waarbij dit probleem te voorzien is, worden daarom niet meer in behandeling genomen.

Ook in 2012 was de Dopingautoriteit – als aanbrenner van de zaak of als adviseur van de sporter – betrokken bij een aantal zaken waarbij diepgaand vervolgonderzoek nodig was om de mate van schuld of nalatigheid van de sporter vast te stellen. Het risico om onbedoeld een dopingovertreding te begaan blijft aanmerkelijk, waaronder het risico om een positieve bevinding te hebben door de consumptie van vervuild voedsel of een vervuild voedingssupplement.

Samenwerking

In 2012 was de samenwerking met beide opdrachtgevers misschien wel intensiever dan ooit. Met het ministerie van VWS werd veelvuldig overlegd in relatie tot de Dopingwet die door de minister voor 2013 is aangekondigd. In de tweede helft van het verslagjaar werd bovendien op constructieve wijze overlegd over mogelijke versterking van de positie van de Dopingautoriteit.

NOC*NSF heeft een Klankbordgroep doping opgericht, bestaande uit zeven bondsdirecteuren. De directeur van de Dopingautoriteit woont de bijeenkomsten van deze groep bij, waardoor een optimale afstemming met 'de sport' mogelijk is.

Op nationaal niveau werd gestreefd naar een nauwere samenwerking met relevante organisaties. In een enkel geval werd een convenant gesloten om de samenwerking te concretiseren. Naarmate het werk van de Dopingautoriteit zichtbaarder wordt, blijkt daarnaast ook een groeiend aantal organisaties ons te benaderen om te onderzoeken op welke punten samenwerking vruchten kan afwerpen.

In het internationale kader is vooral de samenwerking met buitenlandse NADOs en WADA sterk geïntensiveerd, in het kader van de omvangrijke vervolgonderzoeken die uit de Armstrong-zaak voortvloeiden.

Hoofdstuk 2 Preventie

ALGEMEEN

Het doel van de afdeling Preventie is: *het voorkómen van onbewuste en bewuste dopingovertredingen in de Nederlandse sport*. De belangrijkste doelgroepen zijn: topsporters, sporters in de anders georganiseerde sport (m.n. fitness), begeleiders (m.n. trainer/coaches, sport- en huisartsen, (sport)fysiotherapeuten, (sport)diëtisten, sportmasseurs, ouders), en het algemene publiek.

Bij interventies wordt informatie aangeboden over de dopingregels, de risico's van dopinggebruik, worden gezonde en geoorloofde alternatieven om prestaties te verbeteren aangereikt, en wordt getracht een anti-dopinghouding bij sporters en begeleiders te versterken dan wel te realiseren.

Tijdens voorlichtingsbijeenkomsten voor *topsporters* komen de volgende items specifiek aan bod: gezondheidsrisico's van dopinggebruik, de rechten en plichten van sporters, de dopinglijst, de dopingcontroleprocedure, het regelen van dispensaties, de whereabouts, de risico's van voedingssupplementen, de schade van doping aan de 'spirit of sport' en de campagne 100% Dope Free.

In bijeenkomsten voor *begeleiders* komt het voorgaande ook aan bod, met daarnaast aandacht voor de rechten en vooral plichten van begeleiders en ook risicoverkleinende en -vergrotenende factoren t.a.v. dopinggebruik.

Voor de doelgroep *fitnessers* worden vooral gastlessen verzorgd binnen vele fitnessopleidingen. Hierbij wordt ingegaan op de verschillende soorten dopinggeduide middelen, risico's voor gebruik, (bij)werkingen van de middelen, zin en onzin van supplementen, dopingpreventie en de campagne Eigen Kracht.

De vier websites (dat wil zeggen: de corporate website www.dopingautoriteit.nl, en de websites www.100procentdopefree.nl, www.eigenkracht.nl en www.doping.nl) van de Dopingautoriteit zijn belangrijke manieren van communicatie met de diverse doelgroepen. Daarnaast maken zowel topsporters, fitnessers als begeleiders gebruik van de Doping E-maillijn (sinds 2012 kunnen vragen alleen per e-mail gesteld worden).

Vanwege de veranderde 'Cookie-wetgeving' konden niet voor het gehele jaar de webstatistieken worden geregistreerd. Daarom zijn die in dit jaarverslag achterwege gelaten.

TOPSPORT

Topsportcampagne 100% Dope Free

Veel reeds bestaande activiteiten gericht op de Nederlandse topsport zijn ondergebracht binnen de topsportcampagne 100% Dope Free. De campagne is gebaseerd op de vierjaarlijkse enquête onder Nederlandse topsporters. Daaruit bleek dat het overgrote deel van de topsporters tegen het gebruik van doping is. Deze campagne richt zich naast het verstrekken van informatie met name op een attitude- en gedragsverandering.

www.100procentdopefree.nl

De website van de campagne neemt een centrale plek in; alles over de campagne is er te vinden. Er zijn in 2012 24 nieuwsberichten verschenen en vijf nieuwsbrieven naar alle abonnees (zo'n 14.000) verstuurd.

100% Dope Free - True Winner

Bij dit deel van de campagne (gestart in december 2007) kunnen (aankomende) top- en wedstrijdssporters een anti-dopingstatement ondertekenen en zich zo actief uitspreken tegen het gebruik van doping. Na ondertekening krijgt men het gouden polsbandje (toegestuurd) als symbool voor het feit dat je alleen een echte winnaar bent als je zonder doping presteert. In 2012 steeg het aantal getekende statements van ruim 23.000 naar ruim 25.000.

Dit campagnedeel is ontwikkeld en wordt uitgevoerd in samenwerking met de NOC*NSF AtletenCommissie. Femke Dekker (roeien), Rutger Smith (atletiek), Jokelyn Tienstra (handbal), Carl Verheijen (schaatsen), Richard Bottram (Marathon365 & Wheel of Energy), Epke Zonderland (turnen), Mirjam de Koning-Peper (zwemmen), Thijs van Valkengoed (zwemmen), Churandy Martina (atletiek) en Marianne Vos (wielrennen) zijn ambassadeurs van de campagne. In 2012 is Vince Rooi (honkballer) aan het rijtje toegevoegd, o.m. met een video op de website. Van een zestal ambassadeurs zijn roll-up banners gemaakt.

Foto van een banner

Voorlichtingsbijeenkomsten

Leden van de Nationale Testing Pool (NTP) zijn verplicht jaarlijks een voorlichting van de Dopingautoriteit bij te wonen. Dit kan via de sportbond worden georganiseerd, maar er wordt vooral samengewerkt met de Olympische Steunpunten. In totaal zijn er 47 voorlichtingsbijeenkomsten voor (aankomende) topsporters en directe begeleiders geweest.

In 2012 werd voor het tweede jaar de online voorlichting voor topsporters aangeboden. Uit de topsportenquête (2010) bleek dat sporters graag digitaal worden geïnformeerd. In 2011 volgden 103 sporters de online voorlichting en de waardering ervoor bleek hoog. In 2012 waren dit er veel minder, namelijk 32.

Outreach events

In 2012 zijn er zeven Outreach events geweest. Hierbij worden doelbewust evenementen / wedstrijden bezocht waar aan grote groepen (m.n. jonge talentvolle) sporters, maar ook aan hun ouders en trainers/coaches algemene informatie kan worden verstrekt en waar zij aan de Dopingautoriteit vragen kunnen stellen. Ook kan men het 100% Dope Free – True Winner statement tekenen. Middels de WADA-dopingquiz kan men een incentive winnen. Outreach events vonden plaats bij: NK Indoor Atletiek, Jubileumfeest KNSB, NJ(R)K Tennis, WK Basketball (vrouwen -17 jaar), WK Wielrennen (weg), KNWU Wielervedag en ISU World Cup (i.s.m. de ISU).

Dopingwaaier

Ook in 2012 verscheen weer een dopingwaaier met als thema *Talent tegen Doping*. De inhoud van de dopingwaaier bestaat uit de belangrijkste dopingregels, de WADA-dopinglijst, een lijst met veel gebruikte toegestane geneesmiddelen (per ziektebeeld geordend) en een uitleg over de dopingcontroleprocedure. Begin januari, toen de nieuwe dopinglijst van kracht werd, is de dopingwaaier verstuurd naar alle sporters aan wie NOC*NSF de A-, B- of HP-status verleend heeft. Ook alle sportartsen, de leden van de GDS-commissie en perscontacten van de Dopingautoriteit ontvingen een waaier. Verder zijn de topsportbonden en Olympische Steunpunten verzocht de dopingwaaier te verspreiden onder sporters en begeleiders. Tijdens voorlichtingsbijeenkomsten, outreach-events en beursdeelname is de dopingwaaier uitgedeeld. DCO's nemen waaiers mee die bij controles kunnen worden uitgedeeld. Ook is de dopingwaaier los te koop.

Folder Blijf Negatief!

In 2012 is een kleine compacte folder verschenen, getiteld *Blijf Negatief!* De folder is bedoeld om grote groepen sporters die mogelijk in aanmerking komen voor dopingcontroles te wijzen op de belangrijkste risico's die kunnen leiden tot het maken

van een onbewuste dopingovertreding. De folder is verspreid via alle sportbonden, Olympische Netwerken, alle SportMedische Instellingen (SMIs) en alle Betaald Voetbal Organisaties (BVOs).

Artikelen

Maandelijks werd en wordt een actueel dopingonderwerp beschreven in het NOC*NSF-topsportblad *Lopend Vuur*. In 2012 zijn er acht artikelen verschenen.

100% Dope Free video's

In 2012 is er een video gemaakt met ambassadeur Churandy Martina, naast de video die met Vince Rooi is gemaakt.

Advertenties

Om aandacht te vragen voor de campagne wordt de 'Be True'-advertentie ingezet. Hierbij worden sporters opgeroepen het 100% Dope Free – True Winner statement te tekenen en zich achter de campagne te scharen. Deze advertentie is in 2012 in diverse sportbladen gebruikt.

Bijeenkomst sportbonden

Voor de derde keer is er een bondenbijeenkomst geweest (Samen tegen doping) voor medewerkers van sportbonden. Deze vond op 11 november plaats in Nieuwegein en werd door 40 personen bezocht van zowel sportbonden als Olympische Steunpunten. Het doel was de samenwerking te verbeteren om zodoende zo veel mogelijk (aankomende) topsporters voor te lichten vóór hun eerste dopingcontrole. Het voornemen is jaarlijks zo'n bondenbijeenkomst te organiseren. Recente ontwikkelingen in het dopingbeleid, bijpraten over onze topsportplannen, hoe tuchtzaken worden afgehandeld en een evaluatie van het preventiebeleid waren in 2012 de onderwerpen.

Ontwikkelingen

Binnen de dopingvoorlichting komt het talent (IT, NT, Beloften) steeds meer centraal te staan. Daarvoor is in 2012 verder gewerkt aan een talentenproject, genaamd *Talents Only*. Deze zal naast een brochure ook bestaan uit onderdelen (info en video's) op de website. *Talents Only* zal voorjaar 2013 verschijnen.

Geneesmiddelen Dispensatie Sporter (commissie en secretariaat)

Ook in 2012 is de dispensatieregeling weer enigszins versoepeld. Was eerder al geen dispensatie nodig voor veel gebruikte beta-2 agonisten als salbutamol en salmeterol, vanaf 1 januari 2012 is dit evenmin nodig voor formoterol, per inhalatie. Uiteindelijk is er in 82 gevallen dispensatie verleend. Er werd slechts 1 verzoek niet ingewilligd.

	2009	2010	2011	2012
Toegewezen	278	140	111	82
Niet toegewezen	48 (14,7%)	12 (7,9%)	8 (6,7%)	1 (1,2%)

De meeste toestemmingen hadden in 2012 betrekking op het gebruik van methylfenidaat (35%; hetzelfde percentage als in 2011). Andere medicatie waarvoor vaak dispensatie werd verleend was prednison (24%, 11% in 2011) en insuline (12%, 5% in 2011). In totaal waren de aanvragen afkomstig van 21 verschillende sportbonden, tien minder dan in 2010. De meeste aanvragen waren ook dit jaar weer afkomstig van de Wielrenunie (KNWU, 21%) en de Zwembond (KNZB, 15%). Drie bonden waren goed voor 7% van de aanvragen: de Judobond (JBN), Atletiekunie en Schaatsenrijdersbond (KNSB).

ANDERS GEORGANISEERDE SPORT

Campagne Eigen Kracht

Binnen de anders georganiseerde sport is de belangrijkste doelgroep: bezoekers van fitnesscentra en hun directe omgeving (vooral fitnessinstructeurs). Hiervoor is de Eigen Kracht campagne ontwikkeld. Het campagnemateriaal betreft: een mannen- en een vrouwenposter, een grote Eigen Kracht pot, een display met folders, een t-shirt, bidon en een DVD. Via diverse fitnessbladen en voorlichtingen is promotie voor de campagne gemaakt, o.a. door middel van een promotiefolder. Eind 2012 deden 171 fitnesscentra mee aan de campagne.

Om de campagne Eigen Kracht extra onder de aandacht te brengen bij fitnesscentra, is een 'winteractie' gestart in december, doorlopend naar januari en februari 2013. Deze actie bestond uit extra webberichten op de website (www.eigenkracht.nl), een aankondiging van de actie op de website, een advertentie in Fit!Magazine en een mailing naar ruim 800 fitnesscentra die lid zijn van Fit!vak. Daarnaast is er een belactie gestart om fitnesscentra te stimuleren gebruik te maken van de voorlichtingsmaterialen van Eigen Kracht en daarmee op de lijst van Eigen Kracht Centra (vermelding op de website) te komen. Dit heeft 30 nieuwe centra opgeleverd, waardoor het totaal van participerende centra op 171 kwam te liggen. In februari 2013 wordt een belactie gestart om te onderzoeken hoe de materialen zijn ervaren door de bezoekers van de participerende fitnesscentra. Eind maart wordt een hierover een rapportage opgesteld.

www.eigenkracht.nl

Centraal in de campagne staat de Eigen Kracht-website. Naast tekst wordt steeds meer gebruik gemaakt van video's. Verder zijn er vier volledige jaarprogramma's te vinden voor vier verschillende trainingsdoelen. De site is gebruiksvriendelijker gemaakt door webberichten onder te brengen in dossiers, zoals training, voeding, supplementen, doping, gezondheid e.d. Hiermee kan de bezoeker makkelijker per onderwerp veel informatie vinden.

Deze site richt zich specifiek op (cosmetische) sporters in fitnesscentra. Op de site is objectieve, overzichtelijke en praktisch toepasbare informatie te vinden over clean en effectief spiermassa opbouwen en over verantwoorde manieren om af te slanken. Tevens staat er objectieve informatie over diverse soorten dopinggeduide middelen en de bijwerkingen ervan. Ook is er van alles te vinden over de Eigen Kracht-campagne.

In 2012 zijn er in totaal 56 inhoudelijke nieuwsberichten op de site geplaatst, geschreven door drie externe (inhoudelijke/journalistieke) experts uit de fitness/bodybuildingbranche en door eigen preventiemedewerkers. Een betrof een persbericht van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) inzake het verbod op de stof methylhexanamine.

Video's

Binnen Eigen Kracht wordt steeds meer gebruik gemaakt van video's. In 2012 zijn er tien instructie- en expert opinion-films gemaakt. Vijf zijn inmiddels op de website geplaatst. De andere vijf zijn nog in bewerking.

Fitnessopleidingen & Bijeenkomsten

In 2012 zijn in het kader van de Eigen Kracht-campagne 15 gastlessen gegeven aan vele CIOS'en, ROC's en particuliere fitnessopleidingen. De Eigen Kracht-bidon wordt daarbij uitgedeeld aan fitnessinstructeurs in opleiding. Daarnaast is driemaal een presentatie gegeven tijdens een fitnesssymposium.

Cleane Kneiters

Cleane Kneiters zijn fitnessers/bodybuilders die bewezen hebben dat je zonder doping een indrukwekkende fysiek kunt opbouwen. Er zijn er in totaal twaalf. Ze staan allen met

een achtergrondverhaal en foto's op de website. Anderen kunnen het goede voorbeeld volgen en zich hierbij aansluiten.

Artikelen

Al sinds 1997 heeft Eigen Kracht een vaste rubriek in het populaire bodybuildingtijdschrift *Sport & Fitness Magazine*. Onder eigen redactionele verantwoordelijkheid verstrekt de Dopingautoriteit in ieder nummer objectieve informatie over dopinggeduide middelen en zaken die er mee te maken hebben. Alle verschenen artikelen worden ook op www.eigenkracht.nl geplaatst, zodat de informatie steeds beschikbaar blijft. In 2011 is de uitgave gestopt, maar in 2012 is het weer verschenen. In 2012 zijn vier artikelen geplaatst.

Ook zijn twee artikelen in *Fitness Expert* verschenen en zijn bijdragen geleverd aan andere bladen.

Advertenties

In alle in 2012 verschenen nummers van Sport & Fitness is de mannenadvertentie van de Eigen Kracht-campagne geplaatst.

Anabolenpoli

Regelmatig werden cosmetische sporters met medische klachten c.q. vragen doorverwezen naar de anabolenpoli in het Kennemer Gasthuis in Haarlem. Ook werd er standaard aandacht aan besteed in ons eigen artikel in Sport & Fitness. In 2012 is in de Sport & Fitness een artikel geheel gewijd aan de Anabolenpoli.

Samenwerking fitnessbranche

Op 22 april 2012 is er een convenant tussen de Dopingautoriteit en Fit!vak getekend. Hierbij is afgesproken meer en concreter samen te werken ten aanzien van antidoping in fitnesscentra. Halfjaarlijks is er overleg tussen de Dopingautoriteit en Fit!vak over de voortgang.

In het kader van een Europees project *Fitness against Doping* is er samengewerkt met de European Health & Fitness Association (EHFA), coördinator van dit project. Ook met de EHFA is afgesproken nader samen te werken om tot een beter preventiebeleid op dopinggebied te komen. Er wordt deelgenomen aan een Technical Expert Group for Anti-Doping van de EHFA.

Boek Doping, de nuchtere feiten

In 2000 verscheen het boekje *Drug Info, doping. Harde feiten over doping*. Aangezien het boekje verouderd is, is gestart met een nieuwe en verbeterde uitgave. In 2011 en 2012 is veel onderzoek gedaan en tekst geschreven voor dit nieuwe boek. Het boek zal in 2013 verschijnen.

Europees project *Strategy for Stopping Steroids*

Op initiatief van Anti-Doping Denemarken is met vier andere landen (Zweden, Cyprus, Polen en Nederland) subsidie verkregen bij de Europese Commissie. Het betrof een project waarbij kennis en ervaringen uit betreffende landen wordt gebundeld om zo te komen tot een betere strategie tegen anabolengebruik. Het project liep vanaf april 2011 en eindigde met een congres op 19 en 20 maart 2012 in Kopenhagen. De bevindingen in het project zijn vastgelegd in een rapport.

Naar aanleiding van de samenwerking heeft de Zweedse projectpartner (STAD) op 13 september een werkbezoek gebracht aan de Dopingautoriteit.

BEGELEIDEND PERSONEEL

Naast sporters is de afgelopen jaren steeds meer aandacht uitgegaan naar diverse begeleiders van sporters. Zij kunnen in zowel positieve als negatieve zin een belangrijke rol spelen. Vooral de trainer/coach heeft een prominente rol. Daarnaast zijn sport(para)medici belangrijk.

Brochure Rondom Begeleiding

De brochure, getiteld *Rondom begeleiding. Hoe ouders, trainer-coaches en andere sportbegeleiders kunnen bijdragen aan een dopingvrije sport* is wederom op grote schaal verspreid bij voorlichtingsbijeenkomsten, (bij)scholingen en outreaches. In 2013 zal de brochure een gewijzigde herdruk krijgen en in de huisstijl van 100% Dope Free worden uitgegeven.

In december 2012 is de folder *Blijf Negatief* meegestuurd met het blad NLcoach (oplage 8.000).

Trainer/coach opleidingen

In samenwerking met de Academie voor Sportkader van NOC*NSF en enkele sportbonden is een algemene module voor coachopleidingen van niveau 3 en 4 vervaardigd, inclusief een sporttakoverstijgende e-learning module die zowel geschikt is voor niveau 3 als niveau 4 Coach-opleidingen. Deze e-learning module bestaat uit een teaser/introductie, een kennistest, een viertal dilemma's en een onderdeel *het gouden pad*, waarbij steeds de juiste beslissing moet worden gemaakt en waarbij men ook feedback krijgt. In 2012 is eenmaal de generieke module voor niveau 3 gegeven. De gemaakte video's van deze module worden ook in de andere coach-opleidingen gebruikt.

Presentaties en outreaches

Er zijn presentaties verzorgd bij diverse opleidingen en bijscholingen, zoals de Masteropleiding Sportfysiotherapie, twee opleidingen Sportdiëtetiek, KNWU-opleidingen voor ploegleider, soigneur en coach niveau 4, de minor Sportmanagement van de Nederlandse Hogeschool voor Toerisme en Vrije Tijd, Sportpsychologie van de Radboud Universiteit Nijmegen, de KNSB-opleiding coach niveau 4, de NTTB-opleiding coach 4, en de Nederlandse Boksbond coachopleiding niveau 3. Daarnaast is er een outreach geweest tijdens het Nationaal Coach Congres op 14 december.

ALGEMEEN PUBLIEK

www.dopingautoriteit.nl

In februari 2012 is de vernieuwde corporate website online gegaan. Op de site is veel aangepast en uitgebreid en zijn nieuwe functionaliteiten beschikbaar gekomen. Op de website vormen ANP-nieuwsberichten een belangrijk deel van de actuele informatievoorziening. Deze nieuwsberichten over doping worden direct na verschijning op de website geplaatst. In 2012 zijn er totaal 601 ANP-nieuwsberichten (gecorrigeerd voor verbeterde berichten) op de site gezet. In 2012 werden 26 eigen berichten op de site geplaatst.

Naast actualiteiten over doping is er algemene informatie te vinden over de dopinglijst, over de campagnes die de Dopingautoriteit voert en over de eigen organisatie. In een apart servicegedeelte kunnen sporters hun dispensaties aanvragen, bestaat er een gedeelte voor het aanleveren van whereabouts van topsporters en is de NZVT-database ondergebracht.

Doping E-maillijn

De Doping Infolijn is hét frontoffice van de Dopingautoriteit, waarachter bij toerbeurt vier operators dienst hebben. Per 1-1-2012 is de telefonische infolijn gestopt en kan men alleen een e-mail sturen. Daarom is de naam veranderd in Doping E-maillijn. Alle inhoudelijke vragen worden per werkdag afgehandeld en anonieme in een database geregistreerd.

In 2012 was het totaal aantal e-mails 995, terwijl dat in 2011 941 was voor zowel de e-mails als de telefoontjes. Dit betekende dus een stijging van 6%. Zie voor alle kerngegevens de tabel.

Kerngegevens Doping E-maillijn 2012

Rubriek	2012	2011	Vershil (%)
Totaal aantal mails	995	530	+ 465 (+88%)
Aantal e-mails per (werk)dag	4,0 e-mails	2,1 e-mails	+ 1,9 (+90%)
Percentage mannen	57%	55%	+2%
Percentage vrouwen	43%	45%	-2%
Achtergrond	1 Onbekend (49,9%) 2 Sporter (27,0%) 3 Scholier (6,0%) 4 Overige (4,7%) 5 Ouder (3,4%) 6 Trainer/coach/begeleider (2,9%) 7 Arts (2,9%) 8 Bondsmedewerker (2,0%) 9 Fysiotherapeut (0,8%) 9 Partner (0,1%) 10 Familie/kennis (0,1%)	1 Onbekend (35,8%) 2 Sporter (34,9%) 3 Scholier (8,9%) 4 Ouder (7,2%) 5 Overige (4,2%) 6 Trainer/coach/begeleider (3,4%) 7 Bondsmedewerker (2,8%) 8 Arts (1,1%) 9 Fysiotherapeut (0,8%) 9 Partner (0,8%) 10 Familie/kennis (0,2%)	
Percentage topsporters	84,3%	75,7%	+8.6%
Percentage breedtesporters	15,7%	24,3%	-8,6%
Top 5 dopingcategorieën	1 Glucocorticosteroiden (26,2%) 2 Anabole middelen (20,0%) 3 Stimulantia (17,7%) 4 Beta-2 agonisten (13,1%) 5 Peptidehormonen etc. (6,9%)	1 Anabole middelen (38,8%) 2 Glucocorticosteroiden (19,0%) 3 Beta-2 agonisten (15,5%) 4 Stimulantia (11,2%) 5 Peptidehormonen etc. (8,6%)	
Top 5 inhoud vragen	1 Dopinglijst (26,9%) 2 Supplementen (21,8%) 3 GDS (8,2%) 4 Werkstuk (7,0%) 5 Dopingcontrole (5,0%)	1 Dopinglijst (25,7%) 2 Supplementen (24,5%) 3 GDS (9,5%) 4 Werkstuk (8,6%) 5 Werking & risico's (7,8%)	
Tak van sport	1 Onbekend (70,5%) 2 Fitness (4,9%) 3 Wielrennen (4,6%) 4 Atletiek (1,9%) 5 Base- en Softball (1,6%)	1 Onbekend (63,2%) 2 Fitness (8,9%) 3 Wielrennen (4,2%) 4 Zwemmen (3,0%) 4 Atletiek (3,0%)	

Verwijzing	1 Dopingautoriteitwebsite (32,8%) 2 NZVT (19,8%) 3 100% Dope Free-website (12,8%) 4 Intern (10,9%) 5 Eigen Kracht-website (9,4%)	1 Dopingautoriteitwebsite (30,7%) 2 NZVT (22,6%) 3 Eigen Kracht-website (17,8%) 4 100% Dope Free-website (9,4%) 5 Overig (5,9%)	
<u>Verdeeld naar dag:</u>			
Maandag	23,7%	29,2%	-5,5%
Dinsdag	23,9%	21,3%	+2,6%
Woensdag	16,4%	20,9%	-4,5%
Donderdag	19,7%	16,0%	+3,7%
Vrijdag	16,3%	12,5%	+3,8%
<u>Verdeeld naar maand:</u>			
Januari	6,8%	9,6%	-2,7%
Februari	10,3%	9,4%	+0,9%
Maart	11,0%	10,0%	+1,0%
April	7,9%	7,2%	+0,7%
Mei	8,7%	8,9%	-0,2%
Juni	8,0%	8,1%	-0,1%
Juli	7,6%	5,3%	+2,3%
Augustus	6,2%	5,5%	+0,7%
September	6,3%	5,1%	+1,2%
Oktober	9,7%	10,2%	-0,5%
November	10,6%	8,9%	+1,7%
December	6,7%	11,3%	-4,6%

Perscontacten

Jaarlijks wordt er een persbijeenkomst gehouden voor de nationale pers. Deze vond plaats op 4 december 2012.

In de loop van het jaar werden 26 Persberichten gepubliceerd.

Daarnaast waren er ruim 500 individuele perscontacten, zowel met de schrijvende pers als met zendgemachtigden.

Hoofdstuk 3 Dopingcontroles

De controlepraktijk

Algemeen

In 2012 is verder invulling gegeven aan het antidopingbeleid van NOC*NSF zoals dat in 2007 in nauwe samenwerking met de Dopingautoriteit tot stand werd gebracht. Bij de dopingcontroles ligt het accent op de absolute top van de Nederlandse sport. 2012 was een Olympisch jaar, om welke reden intensivering heeft plaatsgevonden onder die sporten die deelnamen aan de Olympische en Paralympische Spelen te Londen. Daarnaast heeft de Dopingautoriteit meer gerichte controles in kunnen zetten op specifieke individuen en/of groepen met incidentele dopingcontroles op competitieniveau direct onder de absolute top. Het aantal vervolgonderzoeken en specifieke, aanvullende analyses nam verder toe. Veel aandacht is wederom besteed aan de zogeheten "whereabouts". Een deel van de topsporters dient, indien zij behoren tot de Nationale of Internationale Testing Pool, een deel van de dagelijkse activiteiten kenbaar te maken aan de Dopingautoriteit of de Internationale Federatie. De gebruiksvriendelijkheid voor het opgeven van whereabouts door sporters nam verder toe door gebruik te maken van innovatieve technische mogelijkheden. Deze Nederlandse aanpak is de opmaat geweest naar mondiale standaardisatie.

Nationale testing pool (NTP)

Voortvloeiend uit de uitwerking van de World Anti-Doping Code (WADC) 2009 en de daarmee verbonden Internationale Standaarden heeft de Dopingautoriteit in 2009 een Nationale testing pool (NTP) ingericht. Sporters behorend tot de NTP dienen aan een aantal verplichtingen te voldoen. Zo dienen zij voor het gebruik van eventuele medicijnen vooraf een dispensatie bij de Geneesmiddelen Dispensatiecommissie Sporter Commissie (GDS-commissie) aan te vragen. Tevens dienen zij het hele jaar door hun whereabouts op te geven evenals een door de Dopingautoriteit georganiseerde voorlichting bij te wonen. In 2012 waren er 14 sportbonden met sporters in de NTP. Dit is een daling ten opzichte van 2011: toen was dit aantal 20. Het aantal sporters is ten opzichte van 2011 in dezelfde orde van grootte gebleven (430 sporters in 2012 versus 452 sporters in 2011 bij aanvang van het jaar). Ook in 2012 dienden sporters slechts bij één instantie whereabouts op te geven, hetzij bij de internationale federatie dan wel de Dopingautoriteit. Gaandeweg het jaar 2012 heeft de Dopingautoriteit van WADA leesbevoegdheden met betrekking tot whereabouts informatie van Nederlandse sporters in het mondiale whereabouts systeem ADAMS gekregen. Hierdoor is het mogelijk dat de Dopingautoriteit whereabouts informatie van Nederlandse sporters in kan zien waardoor de actualiteit van de voor de Dopingautoriteit beschikbare informatie beter gewaarborgd is.

De Dopingautoriteit heeft in 2012 - evenals vorig jaar - ook gebruik gemaakt van de informatie afkomstig van externe bronnen, zoals onder meer websites van nationale en internationale federaties, twitter en facebook. De door de Dopingautoriteit ontwikkelde whereabouts website verschaftte zowel algemene als meer gedetailleerde informatie over sporters, teams en trainingslocaties.

Uitgevoerde controles - algemeen

De Dopingautoriteit voerde in 2012 voor de Nederlandse sport twee soorten dopingcontroles uit, namelijk controles in het kader van het Nationaal programma, en daarnaast dopingcontroles in opdracht en voor rekening van derden, waaronder het Wereld Anti-Doping Agentschap (WADA), Internationale Federaties (IFs), evenementorganisatoren en buitenlandse NADOs. Ook dopingcontroles na het behalen van officiële records, targetcontroles bij specifieke verdenkingen, en verschillende soorten vervolgonderzoeken vielen onder de verantwoordelijkheid van de Dopingautoriteit.

Niet alleen Nederlandse sporters werden in Nederland gecontroleerd, maar, eventueel in opdracht van andere NADOs, ook niet-Nederlandse sporters

Het Nationaal programma – de principes

Evenals voorgaande jaren hebben VWS en NOC*NSF voor 2012 een geldbedrag beschikbaar gesteld waaruit de kosten van de uitvoering van het Nationaal controleprogramma ten behoeve van de Nederlandse sportbonden voldaan kunnen worden. Ten gevolge van stijgende kosten van de uitvoering van dopingcontroles neemt het aantal dopingcontroles af. Het beschikbare budget maakte in 2012 een Nationaal programma van 1.800 controles mogelijk. In lijn met het NOC*NSF-beleid waren hiervan ca. 500 controles gereserveerd voor onder meer de uitvoering van zogenaamde targetcontroles, noodzakelijk vervolgonderzoek en voor dopingcontroles na het behalen van records en officiële limieten. Op basis van het met NOC*NSF geformuleerde antidopingbeleid heeft de Dopingautoriteit de overige 1.300 controles verdeeld over de sportbonden. Aan deze verdeling ligt een mathematisch verdeelmodel ten grondslag waarin onder meer internationale en nationale dopingincidentie-cijfers zijn meegenomen.

Het Nationaal programma – de uitvoering

In 2012 zijn 1.810 dopingcontroles als onderdeel van het Nationaal controleprogramma uitgevoerd. In alle gevallen betrof het urinecontroles.

De 1.810 dopingcontroles in het kader van het Nationaal controleprogramma vonden plaats bij 29 Olympische sportbonden en 16 niet-Olympische sportbonden, in de verhouding 80:20. Bij enkele niet dopinggevoelige sporten zijn geen dopingcontroles uitgevoerd.

Kader

Top 5 aantal dopingcontroles Nationaal controleprogramma

- 1 Wielrennen
- 2 Zwemmen
- 3 Schaatsen
- 4 Atletiek
- 5 Voetbal

Het percentage dopingcontroles buiten wedstrijdverband in het kader van het Nationale programma was 42%. Ten opzichte van 2011 is het percentage dopingcontroles buiten wedstrijdverband lichtelijk gedaald. Buiten het Nationale controleprogramma heeft de Dopingautoriteit in aanloop naar de Olympische en Paralympische Spelen in Londen nog een omvangrijk aanvullend testprogramma uitgevoerd voorafgaand aan de uitzending van de Nederlandse atleten naar Londen. Deze additioneel door NOC*NSF gefinancierde controles zijn opgenomen in het overzicht "dopingcontroles, uitgevoerd voor derden".

Van het totaal van 1.810 contingentcontroles voor de sport in Nederland werden er 1.183 bij mannen uitgevoerd (65%) en 627 bij vrouwen (35%). Daarmee is de man-vrouw verdeling in 2012 wederom een afspiegeling van de Nederlandse sport¹.

Dopingcontroles, uitgevoerd voor derden

De Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB) en de Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB) hebben buiten het nationale programma een additioneel dopingcontroleprogramma gefinancierd ten behoeve van de Nederlandse competitie. Verschillende Nederlandse bonden hebben additionele controles ingekocht ten behoeve van internationale evenementen in Nederland.

Op basis van opdrachten van derden zijn in totaal 734 dopingcontroles uitgevoerd. Een stijging van 17% ten opzichte van 2011.

---

¹ In 2011 ging het om 64% respectievelijk 36%

De extra dopingcontroles waartoe Nederlandse en buitenlandse bonden en organisatoren opdracht gaven, waren voor het merendeel controles binnen wedstrijdverband (81%). Bij deze dopingcontroles werden 458 mannen en 276 vrouwen gecontroleerd.

Dopingcontroles - totaal

De controles, uitgevoerd als onderdeel van het Nationaal controleprogramma en de controles die in opdracht van derden werden uitgevoerd, vormen samen het totale dopingcontroleprogramma zoals uitgevoerd in 2012. In totaal zijn 2.544 dopingcontroles uitgevoerd. Het betroffen in alle gevallen urinecontroles: de Dopingautoriteit heeft in 2012 op eigen initiatief geen bloedcontroles uitgevoerd.

Tabel 1 Globaal overzicht uitgevoerde dopingcontroles in 2012.

Dopingcontroles uitgevoerd door de Dopingautoriteit	
Door de Dopingautoriteit uitgevoerd voor de Nederlandse sport, in het kader van het Nationaal controleprogramma	1.810
Door de Dopingautoriteit uitgevoerd voor buitenlandse sportorganisaties, en overige organisaties	734
Totaal uitgevoerd door de Dopingautoriteit	2.544

<i>Aantal dopingcontroles</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Nationaal programma	1.810	1.965
In opdracht van derden	734	628
Totaal	2.544	2.593

Kader

Top 5 totaal aantal dopingcontroles

- 1 Wielrennen
- 2 Schaatsen
- 3 Voetbal
- 4 Zwemmen
- 5 Atletiek

Het totale aantal van 2.544 dopingcontroles voor de Nederlandse sport en sportorganisaties is een daling van 2% ten opzichte van 2011 (2.593 dopingcontroles).

Tabel 2 Overzicht van het aantal dopingcontroles uitgevoerd in 2012

Sport	Uitgevoerd (contingent)	Uitgevoerd (overige)
Atletiek	116	27
Autosport	0	0
Badminton	6	12
Basketbal	59	0
Biljart	21	0
Bobsleeën	14	0
Boksen	14	0
Bowling	8	0
Bridge	0	0
Cricket	12	0
Curling	5	0
Dammen	0	0
Dansen	12	0

Darts	8	8
Fitness en Hiphop	0	2
Frisbee	0	0
Gehandicaptensport	0	0
Go	0	0
Golf	12	1
Gymnastiek	42	0
Handbal	53	0
Handboogschieten	13	12
Hippische sport	17	16
Hockey	48	64
Honkbal en softbal	88	0
IJshockey	20	0
In- en outdoor bowls	0	0
Jeu de boules	0	0
Judo	63	0
Karate-do	13	0
Klim- en bergsport	13	0
Korfbal	35	2
Krachtsport	79	0
Luchtsport	0	0
Midgetgolf	0	0
Moderne en militaire vijfkamp	0	0
Motorsport	46	0
Onderwatersport	0	0
Oosterse gevechtkunsten	4	0
Racquetball	0	0
Redden van drenkelingen	7	1
Roeien	97	2
Rollersports en bandy	14	0
Rugby	36	0
Schaatsen	131	113
Schaken	0	0
Schermen	13	4
Schieten	21	1
Skiën	14	0
Squash	20	0
Taekwondo	15	0
Tafeltennis	10	8
Tennis	17	9
Triathlon	28	0
Voetbal	115	119
Volleybal	44	62
Waterskiën	8	9
Watersport	25	16
Wielrennen	237	164
Zwemmen	137	82

Tabel 3 Aantal in- en out-of-competition dopingcontroles in 2012

Sport	In competition	Out of competition
Atletiek	78	65
Autosport	0	0
Badminton	16	2
Basketbal	37	22
Biljart	21	0
Bobsleeën	0	14
Boksen	6	8
Bowling	8	0
Bridge	0	0
Cricket	12	0
Curling	0	5
Dammen	0	0
Dansen	12	0
Darts	12	4
Fitness en Hiphop	2	0
Frisbee	0	0
Gehandicaptensport	0	0
Go	0	0
Golf	12	1
Gymnastiek	12	30
Handbal	52	1
Handboogschieten	22	3
Hippische sport	12	21
Hockey	68	44
Honkbal en softbal	32	56
IJshockey	20	0
In- en outdoor bowls	0	0
Jeu de boules	0	0
Judo	24	39
Karate-do	8	5
Klim- en bergsport	12	1
Korfbal	28	9
Krachtsport	59	20
Luchtsport	0	0
Midgetgolf	0	0
Moderne en militaire vijfkamp	0	0
Motorsport	25	21
Onderwatersport	0	0
Oosterse gevechtkunsten	0	4
Racquetball	0	0
Redden van drenkelingen	6	2
Roeien	32	67
Rollersports en bandy	0	14
Rugby	24	12
Schaatsen	197	47
Schaken	0	0
Schermen	10	7
Schieten	21	1
Skiën	0	14
Squash	20	0

Taekwondo	13	2
Tafeltennis	8	10
Tennis	14	12
Triathlon	24	4
Voetbal	114	120
Volleybal	88	18
Waterskiën	17	0
Watersport	16	25
Wielrennen	301	100
Zwemmen	158	61

Dopingcontroles die geen doorgang konden vinden

In 2012 heeft in totaal in 130 gevallen een dopingcontrole geen doorgang kunnen vinden.

Het gaat hierbij in de meeste gevallen om:

- 1) de keren dat een Dopingcontroleofficial (DCO) een opgegeven adres aandoet en de sport(st)er gedurende de uitgezette controleperiode afwezig was, dan wel dat deze niet (meer) op het adres woont (bij dopingcontroles zonder whereabouts informatie).
- 2) de keren dat een DCO een (centrale) training of wedstrijd aandoet en deze training of wedstrijd bleek te zijn afgelast of verplaatst zonder dat de Dopingautoriteit hierover vooraf was geïnformeerd.
- 3) de keren dat vooraf opgegeven sport(st)ers/selecties afwezig zijn op evenementen, wedstrijden en centrale trainingen.

In 92% van deze gevallen betrof het out-of-competition controles.

Als een dopingcontrole geen doorgang kan vinden, wordt zo spoedig mogelijk daarna opnieuw een poging ondernomen de betreffende sporter te controleren.

In 2012 zijn in totaal 87 definitieve whereabouts-fouten geregistreerd, bestaande uit Filing failures (het niet voldoen aan het tijdig en correct opgeven van verblijfsgegevens) en Missed tests (niet aanwezig zijn van de sporter op de opgegeven locatie binnen het *one hour time slot*). Bij tien sporters betrof het een tweede overtreding binnen 18 maanden. In één geval is er een Whereabouts failure voor een derde maal binnen 18 maanden bij eenzelfde sporter geconstateerd en is door de internationale federatie van de betreffende sporter aangifte gedaan van een overtreding van het dopingreglement (zie ook tabel 5). De top van Filing failures werd gevormd door respectievelijk sporters van de KNBSB, KNZB en NBB (Basketball). De top drie van Missed tests werd gevormd door sporters van respectievelijk de KNRB, KNBSB, KNWU. De top van Whereabouts failures werd gevormd de KNBSB en KNZB waarbij opgemerkt dient te worden dat bonden met een groot aantal sporters in de Nationale Testing Pool ook een grotere kans hebben op sporters die niet aan de whereabouts verplichtingen voldoen.

EPO en aanverwanten

In 15% van de gevallen zijn de urinemonsters ook op EPO geanalyseerd, dit is iets minder dan in 2011 (18%). Een verklaring van deze lichte daling kan gevonden worden in de teruggang van het aantal controles binnen het Nationaal Programma van 1.965 in 2011 naar 1.810 in 2012. De EPO-analyses gebeurden in verschillende sporttakken waarbij de top drie gevormd werd door wielrennen, schaatsen en atletiek. Tevens werden verschillende monsters aanvullend op somatropine, hexareline en op testosteron gebruik geanalyseerd.

Onaangekondigde dopingcontroles

Het totale percentage dopingcontroles buiten wedstrijdverband ('out-of-competition') is in verhouding tot 2011 gelijk gebleven en kwam op 35%. Nagenoeg alle doping controles waren onaangekondigd ('no notice'). Uitzondering wordt slechts gevormd door dopingcontroles naar aanleiding van een behaald record of een limiet, in welke gevallen de sporter of diens bond zelf het initiatief tot de controle moesten nemen.

Targetcontroles

De Dopingautoriteit heeft de bevoegdheid tot het uitvoeren van zogenaamde targetcontroles. Deze dopingcontroles worden in specifieke gevallen en op basis van vooraf vastgestelde criteria uitgevoerd. In eerdere jaren zijn deze criteria al geactualiseerd en verder verruimd waardoor de targetcontroles breder konden worden ingezet. Targetcontroles hebben sportbreed plaatsgevonden, met de nadruk op enkele specifieke sporten waar eveneens op het niveau onder de absolute top is gecontroleerd.

Mobiel dopingcontrolestation

In 2012 is het mobiel dopingcontrolestation veelvuldig gebruikt op locaties waar moeilijk een vast dopingcontrolestation is in te richten. Het mobiele station is ondermeer ten behoeve van buitensporten als de motorsport, wielrennen, watersport, hippische sport, en triatlon ingezet. In totaal is het mobiele station bij 12 verschillende sporten ingezet.

De bevindingen

In 2012 zijn 82 dossiers met afwijkende bevindingen bij de Dopingautoriteit geregistreerd. In 76 gevallen werden er afwijkende A-delen van urinemonsters geconstateerd, een maal betrof het een afwijkende A-deel van een urinemonster in combinatie met een niet analytische bevinding. Dit gecombineerd levert 77 gevallen met een afwijkend A-deel op. Vijf maal ging het uitsluitend om een niet analytische bevinding.

Het aantal afwijkende bevindingen (inclusief de niet analytische bevindingen) is met 82 dossiers op de 2.544 uitgevoerde dopingcontroles 3,2%. Het percentage is 1,2% lager dan het percentage over 2011 (4,4%).

Grafiek

Aantal bevindingen t.o.v. aantal dopingcontroles

2012	2.544	3,2%
2011	2.593	4,4%
2010	2.805	3,0%
2009	2.636	2,8%
2008	2.667	2,7%
2007	2.729	3,7%
2006	2.825	4,8%
2005	3.052	4,0%
2004	2.848	1,9%
2003	2.876	1,3%

Dossiers waarvoor specifiek vervolgonderzoek nodig was

Van de 77 dossiers met afwijkende A-delen van urinemonsters gaat het bij 45 dossiers om zaken waarin uitsluitend een T/E ratio groter dan 4 (35 maal) en/of een afwijkend steroïdprofiel (10 maal) werd gerapporteerd (een atypische bevinding). Het betreft hier 58% van de afwijkende A-delen. De Dopingautoriteit heeft in 2012 in al deze gevallen de isotopenratio massaspectrometrie analyse (IRMS) geïnitieerd. In geen van de 45 gevallen toonde het vervolgonderzoek aan dat de verhoging door exogene factoren veroorzaakt werd, en dus werden de resultaten door de Dopingautoriteit als niet belastend afgegeven.

Dossiers die gesloten werden i.v.m. verstrekte medische dispensatie

In drie gevallen bleek dat reeds een medische dispensatie was verleend voor het therapeutische gebruik van de aangetroffen dopinggeduide stof. Deze dossiers konden derhalve gesloten worden en zijn derhalve niet aanhangig gemaakt bij de desbetreffende sportbond. Er is twee maal een stof aangetroffen die afhankelijk van de toedieningswijze reglementair is toegestaan of niet; beide keren was het gebruik in overeenstemming met een toegestane toedieningswijze en hadden de betrokken sporters het middel ook op het

dopingcontroleformulier gezet. Ook deze resultaten zijn door de Dopingautoriteit als negatief afgegeven (zie tabel 4).

Dossier dat niet aanhangig gemaakt kon worden

In een geval (een afwijkende A-deel van een urinemonster in combinatie met een niet analytische bevindingen) bleek na beoordeling van het dossier dat de zaak niet bij de betreffende bond kon worden aangedragen omdat de betreffende sporter niet lid van de bond bleek te zijn. Een lidmaatschapsrelatie van een sporter met zijn bond is een voorwaarde om gebonden te zijn aan een anti-dopingreglement. De sporter nam deel aan een officieel onder bondsreglementering georganiseerd toernooi waarbij lidmaatschap een van de vereisten voor deelname was. De Dopingautoriteit heeft met de betreffende bond bestuurlijk overleg gevoerd om te voorkomen dat dergelijke gevallen zich in de toekomst nogmaals voor kunnen doen.

Indeling volgens WADA Prohibited list

Bij de stoffenindeling op groepsniveau conform de WADA Prohibited list 2012 werd over de voornoemde 77 afwijkende A-delen van urinemonsters in totaal 82 maal een stof en/of een verhoogde T/E waarde, danwel een atypisch steroïdprofiel aangetroffen. Vier urinemonsters bevatten (afbraakproducten van) twee dopinggeduide stoffen en 1 urinemonster bevatte (een afbraakproduct van) een dopinggeduide stof en een verhoogde T/E ratio. In 50 van de 82 gevallen werden er stoffen in de categorie anabole middelen gevonden. Vijftien maal betrof het stimulantia en acht maal werden (afbraakproducten van) cannabis aangetroffen. Het percentage in de categorie anabole middelen daalde in 2012 stevig met 41%. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door een lager aantal urinemonsters met een T/E ratio groter dan 4 of een atypisch steroïdprofiel.

Grafiek

Aangetroffen stoffen en initieel afwijkende bevindingen

	2011	2012
Anabole middelen	85	50
(T/E-ratio >4)	(51)	(37)
(Atypische steroïdprofiel)	(30)	(10)
(aangetroffen middelen)	(4)	(3)
Peptide hormonen, groeifactoren en verwante stoffen	1	0
Bèta-2-agonisten	3	0
Hormoon- en metabole modulators	0	2
Diuretica / maskerende middelen	0	4
Stimulantia	12	15
Cannabinoïden	8	8
Glucocorticosteroïden	3	3
Bètablokkers	1	0
Totaal	113	82

In 2012 is in meerdere groepen van stoffen een toename te zien waaronder het gebruik van hormoon- en metabole modulators, diuretica/ maskerende middelen en stimulantia, en een afname in de groepen peptide hormonen, groeifactoren en verwante stoffen en bèta-2-agonisten. Een verklaring voor de daling van de bevindingen in de groep bèta-2-agonisten kan mogelijk gevonden worden in het feit dat in 2012 de inhalatie van het astmamedicijn formoterol bij lage doseringen volgens de dopinglijst is toegestaan. In 2012 is in overeenstemming met 2011 geen bevinding gedaan in de categorie 'anti-oestrogene middelen'.

Aanhangig gemaakte zaken

De Dopingautoriteit heeft in 2012 31 zaken in 15 verschillende sporten aanhangig gemaakt omdat deze mogelijk in strijd waren met de reglementen van de betreffende bond. In deze 31 zaken waren de krachtsporten het meest vertegenwoordigd, gevolgd door het wielrennen. Het betrof 28 maal mannelijke sporters en driemaal een vrouwelijke sporter.

In zeven gevallen is door de GDS-commissie alsnog een medische dispensatie verleend voor het gebruik van de geconstateerde stof. De betreffende sportbonden is geadviseerd dat hiermee volgens de Dopingautoriteit de grond voor vervolging in de zaak is komen te vervallen. In alle gevallen hebben de betrokken bonden de vervolging ook daadwerkelijk gestaakt.

In zes van deze 31 gevallen betrof het een resultaat van een niet door de Dopingautoriteit uitgevoerde dopingcontrole, maar betrof het een in het buitenland met betrekking tot een Nederlandse sporter uitgevoerde dopingcontrole. Het resultaatmanagement van deze controles is door de betreffende NADO of IF overgedragen aan de Dopingautoriteit. Deze overdracht heeft plaatsgevonden omdat de gecontroleerde sporters Nederlandse staatsburgers waren en/of zij ten tijde van de controle geen lid waren van een buitenlandse sportbond, maar wel van een Nederlandse bond.

In 11 van de 31 aangedragen zaken werden door de laboratoria (metaboliëten van) stimulantia aangetroffen. Het betrof in het jaar 2012 acht verschillende sportdisciplines.

Het aantal aangedragen zaken inclusief de zes controles verricht door collega's in het buitenland bedraagt 1,7% (31 zaken onder nationale anti-dopingregelgeving op 1.810 contingent controles). Het aantal aangedragen zaken in 2012 op basis van controles verricht op Nederlands grondgebied, door de Dopingautoriteit en vallend onder het nationale programma bedraagt 1,4%. Dit percentage ligt boven het geformuleerde streven voor 2012 van maximaal 1% positieve gevallen bij Nederlandse sporters.

Tabel 5 Belastende analyse resultaten en niet analytische bevindingen in 2012; stand van zaken bij het afsluiten van het jaarverslag (ISR = Instituut Sportrechtspraak, TP= Testing Pool)

Sport	bevinding/stof	aantal	afhandeling door sportorganisatie
Atletiek	(metaboliëten en artefact van) hydrochloorthiazide	1	achteraf medische dispensatie verleend (niet TP), dossier gesloten
Basketbal	furosemide	1	beroepscommissie IF: 1 jaar schorsing
Biljart	(metaboliëten en artefact van) hydrochloorthiazide	1	achteraf medische dispensatie verleend (niet TP), dossier gesloten
Biljart	(poging tot) gebrekkige medewerking, metaboliëten van cannabis	1	sporter geen lid van sportbond, zaak tuchtrechtelijk niet opvolgbaar
Biljart (niet NL)	metaboliëten van cannabis	1	zaak aanhangig bij sportbond
Hockey	MDMA, metaboliëten van cocaïne	1	sportbond: 1 jaar schorsing
Hockey	metaboliëten van methylfenidaat	1	achteraf medische dispensatie verleend (niet TP), dossier gesloten
IJshockey	methylhexanamine	1	zaak aanhangig bij sportbond
Judo	metaboliëten van cocaïne	1	zaak aanhangig bij sportbond

*

Krachtsport	(poging tot) gebrekkige medewerking	1	tuchtcommissie ISR: 6 jaar schorsing, sporter in beroep	*
Krachtsport	metaboliet van cannabis	2	tuchtcommissie ISR: 2 jaar schorsing	
Krachtsport	metaboliet van cannabis	1	zaak aanhangig bij sportbond	
Krachtsport	metaboliet van methandienone, methylhexanamine	1	tuchtcommissie ISR: 2 jaar schorsing	
Krachtsport	methylhexanamine	1	zaak aanhangig bij sportbond	
Krachtsport	methylhexanamine	1	tuchtcommissie ISR: 2 jaar schorsing	
Krachtsport	T/E-ratio >4, metaboliet van tamoxifen	1	tuchtcommissie ISR: 2 jaar schorsing	
Krachtsport (niet NL)	metaboliet van drostanolone	1	tuchtcommissie ISR: 2 jaar schorsing	
Rugby	MDA, MDMA, methylhexanamine	1	tuchtcommissie ISR: 2 jaar schorsing	
Rugby	metaboliet van methandienone	1	tuchtcommissie ISR: 2 jaar schorsing	
Schietsport	T/E-ratio >4	1	achteraf medische dispensatie verleend (niet TP), dossier gesloten	
Tennis	3 whereabouts-fouten in 18 maanden	1	zaak aanhangig bij internationale federatie	
Volleybal	methylfenidaat	1	achteraf medische dispensatie verleend (niet TP), dossier gesloten	
Volleybal (niet NL)	metaboliet van cannabis	1	sportbond: berisping	
Waterski en wakeboard	metaboliet van cannabis	1	tuchtcommissie ISR: berisping	*
Waterski en wakeboard	metaboliet van cannabis	1	zaak aanhangig bij sportbond	
Watersport	methylfenidaat	1	achteraf medische dispensatie verleend (niet TP), dossier gesloten	
Wielrennen	(poging tot) gebrekkige medewerking	1	tuchtcommissie ISR: 1 jaar schorsing	*
Wielrennen	(poging tot) gebrekkige medewerking	2	tuchtcommissie ISR: vrijspraak	*
Wielrennen	metaboliet van tamoxifen	1	tuchtcommissie ISR: 2 jaar schorsing	
Zwemmen	(metaboliet van) methylfenidaat	1	achteraf medische dispensatie verleend (niet TP), dossier gesloten	
Totaal		32		

* Betreft een Nederlandse sport(st)er welke gecontroleerd is in het buitenland en waarvan het resultaatmanagement in 2012 is overgedragen aan de Dopingautoriteit

Hoofdstuk 4 Internationale zaken

Raad van Europa – Monitoring Group en Advisory Groups

De Advisory Group on Education kwam tweemaal bijeen in Parijs; op 15 april waar Bart Coumans een verhaal hield over 'NZVT and education on the risk of food supplements' en op 13 oktober toen de WADA Code Revision ter sprake kwam. Steven Teitler was daar namens de Dopingautoriteit aanwezig.

Er is zowel in de wetenschappelijke (in juni) als in de juridische adviesraad (in juli) van de Monitoring Group van de anti-dopingconventie van de Raad van Europa vergaderd over de dopinglijst 2013 en de aankomende Code-veranderingen. Vanuit een NADO-perspectief blijft er een sterke wens bestaan om meer praktische duidelijkheid en ook zeggenschap te krijgen binnen de WADA-regels.

Europese Unie

In 2012 is op initiatief van de Europese Unie een hernieuwd traject gestart om het risico van voedingssupplementen die doping bevatten internationaal aan te pakken. In Nederland bestaat sinds 2003 het NZVT en in de loop der jaren zijn er verschillende systemen opgezet in verschillende landen, waarvan niet altijd even duidelijk is hoe groot de zekerheden zijn die het systeem kan bieden aan (top)sporters. Het doel van dit traject is om via SportAccord en iNADO sporters en begeleiders te informeren over testsystemen van goede kwaliteit. Naar verwachting zal dit in 2013 operationeel worden.

Institute for National Anti-Doping Organisations – iNADO

Direct na de oprichting van iNADO heeft de Dopingautoriteit zich als lid aangesloten bij deze koepelorganisatie. In de tweede helft van het verslagjaar kreeg de organisatie vorm door het aanstellen van een directeur, het betrekken van een kantoor in Bonn, en door het geleidelijk ontwikkelen van producten en diensten voor de leden.

International Anti-Doping Arrangement – IADA

De Dopingautoriteit nam deel aan de jaarlijkse vergadering van deze groep van 11 landen.

Olympische en Paralympische Spelen London

In 2012 realiseerde de Dopingautoriteit niet alleen een extra dopingcontroleprogramma in de aanloop naar de Spelen in London, maar ook tijdens die Spelen waren medewerkers van de Dopingautoriteit actief. Vijf Nederlandse DCOs voerden in Londen dopingcontroles uit in opdracht van het organisatiecomité. Daarnaast maakte de topsportvoorlichter van de Dopingautoriteit tijdens de Olympische Spelen in London deel uit van het WADA Athlete Outreach Team.

World Anti-Doping Agency – WADA

Gedurende 2012 waren er vele en veelsoortige contacten met WADA. Vrijwel dagelijks werd overlegd over de afhandeling van Nederlandse dopingzaken, waarvan de correcte afhandeling door WADA gemonitord wordt. Daarnaast ontwikkelde zich een nauwe samenwerking met WADA in lopende onderzoeken, met name in het wielrennen, en die samenwerking zal in de komende jaren waarschijnlijk structureel worden. Zoals ieder jaar is er in de zomer een reactie verstuurd naar WADA op de concept-dopinglijst. De Dopingautoriteit coördineert de Nederlandse reactie namens NOC*NSF, de NOC*NSF AtletenCommissie en het Ministerie van VWS. Er is wederom op gewezen dat de dopinglijst zowel praktisch als wetenschappelijk gefundeerd moet zijn. Ook zijn er in de loop van het jaar reacties geschreven op verschillende 'technical documents' behorend bij WADA's 'International Standard for Laboratories'.

Diversen

Een preventiemedewerkster van de Surinaamse Anti-Doping Autoriteit (SADA) heeft stage gelopen bij de afdeling Preventie van de Dopingautoriteit.

Hoofdstuk 5   Juridische zaken

Bijdragen in dopingzaken

Een van de belangrijkste juridische activiteiten bestaat uit het nemen van conclusies in dopingzaken. Deze conclusies bevatten de mening van de Dopingautoriteit over de relevante bepalingen uit het Dopingreglement, de International Standards, de feiten uit het dossier, alsmede de door de sporter gevoerde verweren. Het nemen van dergelijke conclusies stelt de Dopingautoriteit in staat voor tuchtcommissies het juridische kader te schetsen, cruciale bepalingen uit het Dopingreglement en/of International Standards te bespreken, alsmede te reageren op het verweer van de betreffende sporter (al dan niet aan de hand van (CAS) jurisprudentie). De Dopingautoriteit heeft verder diverse aanvullende vragen (van de tuchtcommissies) en/of verweren (zijdens de sporter) beantwoord.

Beroep WADA

WADA ontvangt van alle WADA-geaccrediteerde laboratoria op anonieme basis de uitslagen van de mondiaal uitgevoerde dopingcontroles. Dit stelt WADA in staat bij NADO's en internationale federaties navraag te doen inzake de uitkomst van dopingzaken. In de praktijk betekent dit dat WADA bij positieve uitslagen van dopingcontroles de Dopingautoriteit verzoekt aan te geven of een sanctie is opgelegd, en zo ja welke. WADA beoordeelt vervolgens of meer informatie gewenst is om vast te stellen of in het betreffende geval de Code correct is toegepast en nageleefd. Deze toetsing door WADA heeft in 2012 in twee zaken geleid tot een door WADA ingesteld beroep. In een geval werd het beroep ingesteld bij de commissie van beroep van het ISR. In het andere geval kwam WADA van een uitspraak van de beroepscommissie in beroep bij het CAS.

Memorie van Toelichting NDR

Op verzoek van het Instituut Sportrechtspraak (ISR) en verschillende sportbonden is de Dopingautoriteit een memorie van toelichting bij het NDR aan het ontwikkelen. Het NDR is namelijk gebaseerd op een combinatie van de World Anti-Doping Code (WADC), verschillende International Standards, Nederlands (verenigings)recht, nationale en internationale jurisprudentie, de Nederlandse uitvoeringspraktijk qua dopingcontroles, alsmede de rol van de Dopingautoriteit.

Achter vrijwel elke bepaling van het NDR zit een groot of gevarieerd aantal bedoelingen, geschiedenis, internationale regels/procedures en jurisprudentie. Tuchtrechters (en bonden) hebben hier vaak geen of onvoldoende weet van. De memorie van toelichting moet in deze lacune gaan voorzien, en op die manier een bijdrage leveren aan de (correct en volledige) toepassing van het NDR, met name natuurlijk in dopingzaken.

Herziening Code

WADA heeft in 2012 twee conceptversies van de herziene WADC (in werking te treden op 1 januari 2015) verspreid. Het eerste concept zette qua sancties zwaar aan (voor veel overtredingen standaard sancties van vier jaar schorsing, een *Olympic ban* die zich over meerdere edities van de Olympische Spelen kon uitstrekken en ingrijpende teamsancties). Gunstig was het voorstel om inzake de criteria voor het plaatsen van stoffen op de Dopinglijst meer nadruk te leggen op de prestatiebevorderende werking.

De Dopingautoriteit heeft tezamen met de beleidspartners (het ministerie van VWS, NOC*NSF en de NOC*NSF AtletenCommissie) een reactie op deze conceptversie van de WADC ingediend bij WADA. Daarnaast heeft de Dopingautoriteit via de inbreng van de Raad van Europa gereageerd op deze eerste concept-Code.

De tweede conceptversie van de herziene Code is ingrijpend gewijzigd ten opzichte van het eerste concept. Dit concept bevat nog steeds het voorstel te komen tot een dopinglijst waarbij de prestatiebevorderende werking van de stoffen centraal staat. Op het gebied van de sanctiereductie zijn aanmerkelijke verbeteringen aangebracht ten aanzien van de vorige versie. De Dopingautoriteit heeft ook op deze tweede conceptversie gereageerd. De laatste consultatiefase eindigt in maart 2013. In november

2013 zal tijdens de World Conference on Doping in Johannesburg WADA de definitieve herziene WADC 2015 vaststellen.

Hoofdstuk 6 Wetenschappelijk onderzoek

De wetenschappelijk activiteiten van de Dopingautoriteit bestaan uit de volgende taken:

- een continue inventarisatie van de wetenschappelijke literatuur op dopinggerelateerde relevantie;
- het uitvoeren en initiëren van onderzoek als dat ten dienste staat van het (inter)nationale anti-dopingbeleid; en
- de verspreiding van wetenschappelijke dopingkennis zowel binnen als buiten de organisatie.

Van oudsher valt het project 'voedingssupplementen en doping' ook onder de wetenschappelijke activiteiten.

Inventarisatie wetenschappelijke literatuur

Om op de hoogte te blijven van de meest recente ontwikkelingen houdt de Dopingautoriteit nieuwe publicaties van dopinggerelateerde wetenschappelijke literatuur nauwgezet bij en slaat de relevante artikelen op in haar archief. Dit archief is in 2012 aangevuld met ongeveer 300 relevante artikelen, wat het totaal aantal beschikbare artikelen heeft gebracht op meer dan 2.900. Het aantal relevante publicaties neemt zienderogen toe in de afgelopen jaren; ook op wetenschappelijk gebied is doping een onderwerp dat steeds meer in de belangstelling komt te staan.

De informatie uit de beschikbare literatuur wordt actief verspreid en dient als basis voor de interne advisering aan onder andere de afdelingen Controle en Preventie. Deze informatie wordt tevens gebruikt om specifieke wetenschappelijke vragen te beantwoorden van artsen, juristen, journalisten, studenten en andere belangstellenden.

Onderzoek

Effectiviteit anti-dopingbeleid

In december 2010 is begonnen met een promotietraject met de titel 'Effectiviteit van (anti-)dopingbeleid'. Het onderzoek richt zich op een multidisciplinaire aanpak van deze brede onderzoeksvraag, waarbij met name gekeken zal worden naar de gebieden preventie, opsporing en sanctionering, en hoe deze met elkaar verweven zijn tot de huidige anti-dopingaanpak in internationaal verband en in Nederland. Als promotor fungeert Prof. Dr. Maarten van Bottenburg, hoogleraar sportontwikkeling aan de Universiteit Utrecht. In 2012 is verder gegaan met de dataverzameling. Het project loopt tot eind 2014.

Anabolenpolikliniek

Endocrinoloog Pim de Ronde heeft in het Kennemer Gasthuis in Haarlem een polikliniek opgezet die gericht is op mensen die gezondheidsproblemen ervaren als gevolg van het gebruik van anabole steroïden. De polikliniek is één dagdeel per week geopend en heeft inmiddels bijna 200 bezoekers gehad. De Dopingautoriteit fungeert als adviseur. Deze 'anabolenpoli' is inmiddels erkend als officieel expertisecentrum door de vereniging Samenwerkende Topklinische opleidingsZiekenhuizen.

Genetische doping

In 2011 was reeds gestart met een update van het rapport over genetische doping uit 2004. De ontwikkelingen binnen dit onderwerp worden uiteraard continu gevolgd, deels via contacten met het Nederlandse lid van de WADA Expert Group on Gene Doping, hoogleraar farmaceutische genmodulatie Hidde Haisma. Samen met Prof. Haisma, de hoogleraar in de geschiedenis van de farmacie Toine Pieters en student Toon van der Gronde is een review geschreven over de huidige stand van zaken van dit onderwerp. Dit artikel is inmiddels geaccepteerd door het British Journal of Sports Medicine. Publicatie zal volgen in 2013.

Sociological Research Program

Binnen het 'Sociological Research Program' van WADA is in samenwerking met een viertal andere NADO's en onder begeleiding van Universiteit van Potsdam een onderzoeksvoorstel ingediend en gehonoreerd. Het onderzoek zal zich richten op mogelijke prestatie-indicatoren van NADO's en zal lopen tot en met juni 2014. Namens alle betrokken NADO's speelt de Dopingautoriteit een adviserende en coördinerende rol.

Overig

Met zes andere (wetenschappelijke) medewerkers, werkzaam bij de nationale anti-dopingorganisaties van Zwitserland, Noorwegen, Groot-Brittannië, Duitsland, de Verenigde Staten en Australië, maakt de wetenschappelijk medewerker van de Dopingautoriteit deel uit van een werkgroep, opgericht om ervaringen uit te wisselen. Eenmaal in de twee maanden vindt er een telefonische vergadering plaats over lopende onderzoeken en specifieke wetenschappelijke dopingkwesties. Het voorzitterschap rouleert per vergadering.

Hiernaast zijn er meerdere studenten begeleid en beoordeeld die als onderdeel van hun studie een dopingonderwerp nader hebben uitgediept. Het gaat hierbij met name om gezondheidsgerelateerde en forensische opleidingen.

Voor het tijdschrift *British Journal of Sports Medicine* is driemaal opgetreden als referent, en voor het *Journal of Sports Sciences* eenmaal.

Bij een tweetal bijeenkomsten, belegd door de directie Geneesmiddelen en Medische Technologie van het ministerie van VWS, is geparticipeerd in discussies over vervalste medische producten. Ook is in een aparte sessie input gegeven over de voortgang van de beleidsagenda vervalste geneesmiddelen en medische hulpmiddelen. Voor het Sociaal en Cultureel Planbureau is geparticipeerd in enkele bijeenkomsten gericht op het rapport 'Versterking data-infrastructuur sport'.

Internationale congressen

Op uitnodiging van de zusterorganisatie United States Anti-Doping Agency (USADA) is in oktober 2012 een bezoek gebracht aan het door hen jaarlijks georganiseerde wetenschappelijk congres. Dit jaar was het congres gericht op de preventie van dopinggebruik. Het was de elfde keer dat USADA een wetenschappelijk congres organiseerde en het was de tiende keer dat de Dopingautoriteit uitgenodigd was.

In juli 2012 is in Glasgow de International Convention on Science, Education and Medicine in Sport bezocht. Dit was een pre-Olympisch congres mede georganiseerd door het Internationaal Olympisch Comité en het Internationaal Paralympisch Comité. De Dopingautoriteit was uitgenodigd om te participeren in een mini-symposium over de relatie tussen astmageneesmiddelen en dopingreglementen.

NZVT

Er zijn in 2012 160 product-batch combinaties toegevoegd aan de website. Dit betekende een nieuw record, wat een signaal is dat het Nederlands Zekerheidssysteem Voedingssupplementen Topsport (NZVT) nog steeds in een belangrijke behoefte voorziet van sporters en hun begeleiders. Het NZVT is opgezet in 2003 en dat een systeem voor het testen van voedingssupplementen nog steeds noodzakelijk is, werd in 2012 onder meer opnieuw bewezen door de bevinding dat één ingediende batch is afgekeurd vanwege de onverwachte aanwezigheid van verschillende stimulantia in een verder regulier product. In totaal stonden er op 31 december 2012 373 product-batchcombinaties op de NZVT-website (antidoping.nl/nzvt), verdeeld over 188 producten, 37 producenten en 17 inhoudelijke categorieën. In 2012 heeft het NZVT onder andere interesse gewekt vanuit de Verenigde Staten, Zuid-Afrika en Indonesië.

De Dopingautoriteit fungeert tevens als adviseur bij een vergelijkbaar initiatief van het Britse bedrijf HFL (zie www.informed-sport.com) en met steun van de Europese Unie is in 2012 een nieuwe poging gestart om te komen tot internationale afspraken zodat alle topsporters de beschikking hebben over een overzicht van supplementen met de kleinst mogelijke dopingrisico's. Dit traject zal in 2013 verder uitgerold worden.

Hoofdstuk 7 Kennismanagement

Project Doping.nl

Het werk aan de website www.doping.nl, gestart in 2011, is in 2012 voortgezet. Het is de bedoeling met deze website een plek te creëren met internationale allure die door experts over de hele wereld zal worden gezien als een bron van goed ontsloten dopinggerelateerde informatie.

Gekozen is om dit via een website te doen: www.doping.nl. In de praktijk betekent dat dat het domein **www.doping.nl** is losgekoppeld van de andere sites van de Dopingautoriteit en "zelfstandig" verder gaat als bron voor het project kennismanagement. De voertaal van de website is Engels.

Er is ingezet op een groot aantal verschillende doelgroepen, die gemeenschappelijk hebben dat ze enige basiskennis hebben over het onderwerp en geïnteresseerd zijn, zoals:

- NADO's en IF's
- overige internationale organisaties die op het dopinggebied actief zijn (IOC, WADA, Unesco, Raad van Europa, Europese Unie)
- (semi) professionals
- journalisten, juristen, wetenschappers, bestuurders, onderzoekers, sporters
- groepen rondom sporters: coaches, artsen, fysiotherapeuten

Doel is om goede actuele informatie bij elkaar te krijgen over een aantal dopinggerelateerde onderwerpen. Ook kan de site dienen als een bron met links naar informatie over de onderwerpen.

Een aantal deelgebieden hebben vooralsnog prioriteit:

- 1) juridisch (bijvoorbeeld uitspraken CAS, (internationale) tuchtcommissies, wetgeving en dergelijke);
- 2) informatie over stoffen;
- 3) wetenschappelijke informatie (hierbij valt te denken aan met name wetenschappelijke copyrightvrije literatuur en literatuurverwijzingen).

In 2012 is de website online gegaan. Het verzamelen en ontsluiten van informatie is een gemeenschappelijke taak. De verantwoordelijkheid voor het verzamelen van informatie ligt dan ook bij diverse medewerkers die elk op hun eigen terrein hiervoor zorgdragen. Dit vereist vaak specialistische kennis, waarbij ook de interpretatie van de data als meerwaarde geldt. Tweewekelijks is er kort overleg om de voortgang van het project te controleren.

Er wordt nadrukkelijk naar gestreefd om met name buitenlandse personen en organisaties uit te nodigen informatie te delen.

De focus in 2012 lag vooral op het verzamelen en plaatsen van CAS uitspraken, het verzamelen en plaatsen van wetenschappelijke literatuur (danwel abstracts) en voorlichtingsmateriaal (met name video's).

Hoofdstuk 8   Mens & organisatie

Bestuur

De Dopingautoriteit kent een driehoofdig bestuur, bestaande uit een voorzitter, een secretaris en een penningmeester. De secretaris is benoemd op voordracht van NOC*NSF, terwijl de penningmeester is benoemd op voordracht van het Ministerie van VWS. Voor een overzicht van de samenstelling van het bestuur wordt verwezen naar bijlage 2. Het bestuur hanteert een bestuursmodel waarbij de verantwoordelijkheid voor de dagelijkse gang van zaken en ook voor de beleidsvoorbereiding en -uitvoering aan de directeur zijn gedelegeerd. Het bestuur bestuurt met andere woorden 'op hoofdlijnen'.

Raad van Advies

De Dopingautoriteit kent een statutair verankerde Raad van Advies. Ultimo 2012 bestaat de Raad uit zeven personen (waarmee de Raad compleet is), die allen een specifieke belangengroep of een specifiek kennisgebied vertegenwoordigen. De AtletenCommissie heeft bovendien een vervangster (in de persoon van Hinkelien Schreuder) aangewezen die in voorkomende gevallen Femke Dekker (het vaste Raad van Advies-lid namens de AtletenCommissie) vervangt. De Raad heeft als taak het gevraagd en ongevraagd adviseren van het bestuur. De Raad komt enkele malen per jaar bijeen. Voor een overzicht van de samenstelling van de Raad van Advies wordt verwezen naar bijlage 2.

Bureaupersoneel

De Dopingautoriteit kent twee afdelingen (Controle en Preventie), een staf van drie personen en een secretariaat van twee personen.

Ultimo 2012 omvatte de bureauformatie 14 personen en was er één vacature, met een taakomvang van 12,3 FTE. Voor een overzicht wordt verwezen naar bijlage 3.

Doping Controle Officials (DCO's)

Naast het vaste personeelsbestand waren eind 2012 27 parttime Doping Controle Officials (20 mannen en zeven vrouwen, zie bijlage 4) actief, aangesteld op basis van zogenaamde minimumuren-contracten.

Kwaliteit

Binnen het anti-dopingbeleid wordt veel waarde gehecht aan het leveren van kwaliteit. Veel dopingorganisaties werken dan ook met kwaliteitssystemen. Dit is met name relevant voor de uitvoering van dopingcontroles: het NDR stelt een ISO-certificaat verplicht om controles te kunnen uitvoeren. Maar ook de andere taken, waaronder het verstrekken van medische dispensaties en het verzorgen van preventie-activiteiten dienen naar onze mening aan ISO-normen te voldoen. De Dopingautoriteit en haar rechtsvoorgangers zijn reeds sinds 1998 ISO-gecertificeerd. In het najaar 2012 werd de jaarlijkse kwaliteitsaudit uitgevoerd door een externe auditeur, waarbij geen afwijkingen werden vastgesteld.

In mei 2011 werd een Klachtenprocedure vastgesteld en op de website gepubliceerd. Er is in 2012 geen enkele maal van deze procedure gebruikt gemaakt.

Geneesmiddelen Dispensatie Sporter-commissie (GDS-commissie)

Één van de bepalingen uit het dopingreglement betreft de procedure rondom het gebruik van dopinggeduide geneesmiddelen. De Dopingautoriteit heeft ten behoeve van de Nederlandse sportbonden een commissie geïnstalleerd, de Geneesmiddelen Dispensatie Sporter-commissie (GDS-commissie), die bestaat uit tien onafhankelijke artsen.

Bijlage 2

Samenstelling Bestuur, Raad van Advies en GDS-commissie (per 31-12-2012)

Bestuur

Dolf Segaar, voorzitter

Marc Benninga, secretaris (op voordracht van NOC*NSF)

Charlotte Insinger, penningmeester (op voordracht van het Ministerie van VWS)

Raad van Advies

Bert Bouwer (namens de Nederlandse coaches)

Arnold Brons (Vereniging voor Sportgeneeskunde, VSG)

Femke Dekker (AtletenCommissie NOC*NSF)

Francien Huurman (namens de Nederlandse sporters)

Annemieke Horikx (KNMP)

Saskia Sterk (Rikilt)

Carl Verheijen (KNMG) tot 09-05-2012

Manuela de Jong (KNMG) vanaf 09-05-2012

Geneesmiddelen Dispensatie Sporter-commissie (GDS-commissie)

Marjon van Eijsden-Besseling

Edwin Goedhart

Leo Heere (voorzitter)

Ed Hendriks (voorzitter)

Jan Hoogsteen

Hans Keizer

Harry Koene

Hans Jurgen Mager

Huib Plemper

Hans Vorsteveld

Bijlage 3

Samenstelling Bureaupersoneel (per 31-12-2012)

Directie / secretariaat

Herman Ram	directeur
Chui Har Lee-Tang	secretaresse
Gerdi van Driel	administrateur

Staf

Olivier de Hon	wetenschappelijk beleidsmedewerker
Steven Teitler	juridisch beleidsmedewerker
Frans Stoele	beleidsmedewerker informatie/documentatie & GDS secretariaat

Afdeling controle

Koen Terlouw	afdelingshoofd
Jeroen Brakels	accountmanager
Fienie Verhagen	senior medewerker dopingcontroles
Jan Kroes	senior medewerker dopingcontroles
Nader Shirazeh	medewerker whereabouts
Vacature	medewerker dopingcontroles

Afdeling preventie

Bart Coumans	afdelingshoofd
Erik Duiven	voorlichter topsport
Hans Wassink	voorlichter breedtesport

Bijlage 4

Overzicht Dopingcontroleofficials (per 31-12-2012)

Gerda Aarnoudse
Ton Bieber
Henk Bieber
Ellen van de Bunt
Koos van de Bunt
Dick Doornik
Jan Fransen
Rob Keja
Jan Kroes
Bram Lasschuijt
Karin Lindhout
Gonnie Monsieurs
Rob Moonen
Victor Niemeijer
Astrid Pennings
Geeta Ramdajal
Frans van Riel
Hans Scholtz
Cees Smid
Jaap Stomphorst
Sally Fischer
Fienie Verhagen
Ton Verhagen
Alex Vermeulen
Gerrit Vooren
Cor van Weert
Ton Zasada

Bijlage 5 Overzicht wetenschappelijke publicaties en presentaties

Artikelen

De Hon O. & Coumans B. Doping in de sport. MFM – tijdschrift over praktijkgerichte farmacotherapie 2(1): 11-6, 2012.

Stoele F.W.J. Doping, dokters en dispensaties. Linnaeus Wetenschaps Magazine 20(3): 41-2, 2012.

Van der Gronde T., De Hon O., Haisma H.J. & Pieters T. Gene doping: an overview and current implications for athletes. Br J Sports Med *Geaccepteerd voor publicatie*.

De Hon O. & Coumans B. Doping in de huisartsenpraktijk. Huisarts & Wetenschap. *Geaccepteerd voor publicatie*.

Ram H. Proportionality and the application of the World Anti-Doping Code. ISLJ – The International Sports Law Journal 2012 (1-2), p. 8-11

Boekbijdragen

De Hon O., Kuipers H. & Pluim B.M. Contra-indicatie 100 – Sportbeoefening; doping. In: Commentaren Medicatiebewaking 2012/2013. Stichting Health Base, Houten, blz. 1009-21, 2012.

De Hon O. & Ram H. De Dopingautoriteit. In: Jaarboek Sportgeneeskunde 2011, Van Beek P., Kanne C., Kessel M. & Eyssen N. red., Arko Sports Media, Nieuwegein, 2012, blz. 74-6.

Abstracts

De Hon O. The evidence for performance enhancing effects of inhaled β 2-agonists? International Convention on Science, Education and Medicine in Sport 19-24 July, Glasgow (UK), session S113.

<http://www.routledgeonlinestudies.com/images/docs/ICSEMIS%20abstract%20merge.pdf>

Columns

April 2012; De prevalentie van dopinggebruik in de topsport.

<http://www.sportknowhowxl.nl/alleen-op-de-wereld/7008>

Augustus 2012; Maar ze gebruiken toch allemaal in de topsport?

<http://www.bsl.nl/blogs/2012/08/23/maar-ze-gebruiken-toch-allemaal-in-de-topsport/>

Mondelinge presentaties

- 'Criminaliteit en Doping'; Hogeschool Rotterdam, Rotterdam, 14 februari & 11 december.
- 'Proportionality: who helps the athlete?'; Rotterdam Law School, Rotterdam, 1 maart.
- 'Slanker, Strakker, Sterker'; Blinde vlek in de zorg, VWS Middagsymposium, Utrecht, 15 maart.
- 'Voorbestemd voor goud?'; Discussieavond over over genetica en sport, Publieksprogramma debatcentrum LUX, Nijmegen, 4 juni.
- 'The evidence for performance enhancing effects of inhaled β 2-agonists?'; ICSEMIS conference, Glasgow, Schotland, 21 juli.
- 'Handhaving dopingregels: ook wij kunnen het niet leuker maken'; Belastingdienst, Papendal, 9 oktober.
- 'Dopingbeleid'; Utrecht Law College, Utrecht, 29 oktober.
- 'Sport is te mooi voor doping'; Toegepaste Inspanningsfysiologie, opleiding Bewegingswetenschappen Vrije Universiteit, Amsterdam, 19 november.

- 'Implementing an anti-doping policy'; European Disabled Golf Association, Amsterdam, 8 december.
- 'Doping: positie en taken van de Nationale Anti-Doping Organisatie'; VU Law College, Amsterdam, 11 december
- 'Van prestatiedruk naar prestatiedrug?'; KPMG, Amstelveen, 12 december.

Bijlage 6 Afkortingen

ADAMS	Anti-Doping Administration and Management System
ANP	Algemeen Nederlands Persbureau
BVO	Betaald Voetbal Organisatie
CAS	Court of Arbitration for Sport
CIOS	Centraal Instituut Opleiding Sportleiders
DCO	Dopingcontroleofficial
DIL	Doping Infolijn
EFAA	European Fitness and Aerobic Association
EHFA	European Health and Fitness Association
EPO	Erytropoëetine
EYOF	European Youth Olympic Festival
GDS	Geneesmiddelen Dispensatie Sporter
HP	High Potential
IADA	International Anti-Doping Arrangement
IF	Internationale Federatie
iNADO	Institute for National Anti-Doping Organizations
IRMS	Isotopenratio Massaspectrometrie
ISL	International Standard for Laboratories
ISO	International Organization for Standardization
ISR	Instituut Sport Rechtspraak
IST	International Standard for Testing
ISTUE	International Standard for Therapeutic Use Exemptions
ISU	International Skating Union
IT	Internationaal Talent
JBN	Judo Bond Nederland
KNBSB	Koninklijke Nederlandse Baseball en Softball Bond
KNLTB	Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond

KNMG	Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Geneeskunde
KNMP	Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie
KNMV	Koninklijke Nederlandse Motorrijders Vereniging
KNRB	Koninklijke Nederlandse Roei Bond
KNSB	Koninklijke Nederlandse Schaatsenrijders Bond
KNVB	Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond
KNWU	Koninklijke Nederlandse Wielren Unie
KNZB	Koninklijke Nederlandse Zwem Bond
LOOT	Landelijk Overleg Onderwijs en Topsport
NADO	Nationale Anti-Doping Organisatie
NBB	Nederlandse Basketball Bond
NDR	Nationaal Doping Reglement
NGS	Nederlands Genootschap voor Sportmassage
NK	Nederlands Kampioenschap
NOC*NSF	Nederlands Olympisch Comité * Nederlandse Sport Federatie
NPN	Natuur en gezondheidsProducten Nederland
NT	Nationaal Talent
NTP	Nationale Testing Pool
NTTB	Nederlandse Tafeltennis Bond
NVWA	Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit
NZVT	Nederlands Zekerheidssysteem Voedingssupplementen Topsport
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
ROC	Regionaal OpleidingsCentrum
SADA	Surinaamse Anti-Doping Autoriteit
SMI	SportMedische Instelling
T/E	Testosteron/Epitestosteron
USADA	United States Anti-Doping Agency
VSG	Vereniging voor Sportgeneeskunde
VWS	Ministerie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport

WADA	World Anti-Doping Agency
WADC	World Anti-Doping Code
WK	Wereldkampioenschappen